

СМИТ ВИСТУПАЄ ПРОТИ РУЗВЕЛТА

ВАШИНГТОН. — Алфред Смит, один з визначних демократів, свого часу навіть кандидат демократичної партії на уряд президента Злучених Держав, виступив тут на бенкеті Американської Ліги Свободи з гострою критикою політики президента Рузвельта. Смит закликав американців повстати проти проводу Рузвельта та осуджувати його „новий розділ”, як поломання партійних гарантій, помічених у демократичній програмі з президіального року, а спеціально точки, в котрих демократична партія обіцяла ощадність в урядуванні.

Голоси преси показують, що велика частина преси краю віднеслася до промови Смита з одобренням.

ДОМАГАЮТЬСЯ ВІД СЕНАТОРІВ ПІДДЕРЖАТИ ВЕТО БОНУСУ.

ВАШИНГТОН. — За суботу й неділю сенатори, що мають голосувати в понеділок над вето президента проти бонусового закону, дістали від виборців величезне число телеграм з домаганням голосувати проти бонусового закону та за підтримання президентського вета.

Телеграми видно походять від бизнесменів, а їх вислання певно було зорганізоване.

ЩЕ ОДНО ЗАПЕВНЕННЯ ПРО ПОПРАВУ БІЗНЕСУ.

ВАШИНГТОН. — Федеральна резервна рада, себто начальне тіло для банкових справ, каже в своїм звіті за грудень 1935-го року, що в тім місяці промисловий рух у краю станув так високо, як іще він ніколи не стояв від весни 1930-го року.

ДАЛЬШЕ ДОМАГАННЯ ВЕТЕРАНІВ?

ВАШИНГТОН. — Доналд Гобарт, командант Американського Ветеранського Союзу, заповідає, що як буде ухвалений закон про бонус для ветеранів, то ветерани зараз потім зажадають ухвалення закону про пенсії для ветеранів.

АМЕРИКАНСЬКА ФЕДЕРАЦІЯ ПРАЦІ НЕ ХОЧЕ ПРОМИСЛОВОЇ ЮНІ.

МАЙЕМІ (Флорида). — Виконний уряд Американської Федерації Праці відмовився дати тимчасовий чартер юнії радіових робітників, що зорганізувалася на засаді промислової юнії. Федерація Праці станула цим виразно на засаді організації юнії за званнями.

Юнія радіових робітників каже, що вона організує тепер 25,000 робітників цього промислу без огляду на те, яку роботу робітник робить, якщо він тільки працює при виробі радіа.

ЗІ СКОТСБОРСЬКОГО ПРОЦЕСУ.

БЕРМІНГЕМ (Алабама). — Адвокати в скотсборському процесі кажуть, що шериф повіту Морган, котрий каже, що на нього напав з ножом підсудний Овзі Повел, самий перше спровокував Повела, відгрозуючися йому, що його вб'є з револьвера.

КІНЕЦЬ СТРАЙКУ ГУТНИХ РОБІТНИКІВ.

ПІТСБУРГ (Па). — Власники фабрик скла й страйкуючі робітники заключили угоду про умови праці й нею покінчили страйк 25,000 робітників, що тривав як три тижні.

Угода приносить робітникам підвишку заплати на 5 процентів та мінімум заплати в сумі 50 центів за годину.

ВІДГУК ПОЖАРУ КОРАБЛЯ „МОРО КЕСЛ”.

НЬО ЙОРК. — У місцевім окружнім федеральнім суді відбулася розправа в справі пожежу корабля „Моро Кесл”. По 8 годинах нарад присяжні судді принесли присуд, котрим признали капітана Вільєма Вормса і його 3 офіцерів винуватими грубого занедбання обов'язків.

ВИБУХ ГАЗУ.

АТЛАНТИК СІТІ (Нью Джерзі). — У домі під ч. 225 Гавстон Евеню вибух світляний газ, що витікав з проточини в рурі. Вибух знищив дім, побирав вікна в сусідніх домах та потряс цілою околицею.

Підчас вибуху згинули в тім домі: 65-літній робітник Іван Максимюк, та 63-літній Давид Стейн. З тяжкими ранами з випадку вишйшли: пані Роза Адельсон, Ольга Габриш, Іван Габриш, Самуель Родник та Джеймс Брус. Діти Габришів, що в часі вибуху бавилися на подвір'ї, теж забрано до шпиталю, покалічені склом і відломками дерева.

ПОСАДНИК ПРОБУЄ ПОЛАГОДИТИ СТРАЙК КРАВЦІВ.

НЬО ЙОРК. — Посадник Ля Гвардія робить заходи полагодити страйк дамських кравців, що має початися 1-го лютого. Він натискає на обі сторони до переговорів і порозуміння.

Страйк захопив би коло 105,000 робітників і робітниць.

ГАВПТМАН ЖЕРТВОЮ ЗАГОВОРУ?

Губернатор стейту Нью Джерзі, Гаролд Гофмен, заявив, що він думає прослідити до самих основ, чи Бруно Гавптман не впав жертвою заговору та чи його не пожертвовано для загального домагання публіки. Які сутні дані має губернатор на таку думку, він не сказав.

ЧЕСЬКА СТАТТЯ ПРО М. ГРУШЕВСЬКОГО.

Чеський учений проф. Ярослав Бідло видав брошуру (43 сторінки) п. н. „Михайло Грушевський”, у якій піддав основній оцінці наукову творчість цього українського вченого. Є це відбитка більшої статті, що появилася в записках чеської Академії Наук.

ТИБЕТСЬКА ГАЗЕТА.

В Тибеті. Виходить усього один часопис. Його наклад невеликий, усього 50 примірників. Тому не друкується його в друкарні, тільки на ротаторі. Переплатниками цього часопису є тільки верховні лями Тибету. Річ у тому, що крім них ніхто не вміє читати по тибетськи. Лями скликають мешканців на зібрання і голосно відчитують їм кожне число часопису. Тому на практиці зі змістом цього своєрідного часопису обзнайомлені доволі широкі маси.

МІСТО АВТОМАТІВ.

Копенгага, столиця Данії, це місто автоматів. Після замкнення крамниць можна там дістати з автомату яйця, масло, печиво, овочі, консерви і т. д. А крім цього фотографічні кліші, електричні батареї, хустинки до носів і т. д. Ці автомати є розставлені по вулицях і функціонують цілу ніч. Не пильнує їх ніяка окрема сторожа, бо в Копенгазі нема злодіїв.

МОРД І ПІДПАЛ ПІД ЛУЦЬКОМ.

В колонії осадників Анджевка під Луцьком мешкав Болеслав Луцько, якого вважали всі багатим чоловіком. Підчас несприятливості Пеюка прийшов до хати бувший його наймит Болеслав Конопка й просив Пеюкову його переночувати.

Нічю Конопка напав на Пеюкову й усмертив її ударом сокири. Троє дітей тяжко поранив; з них двоє померло. Після того перешукав хату і знайшов... 50 гривнів. Щоб задержати за собою гроші, Конопка підпалив хату. Але сусіди погасили вогонь і відкрили злочин.

По кількох годинах поліція схопила бандита. Він признався до злочину.

ГРОШЕВІ ЗЛОВЖИВАННЯ У ВАРШАВСЬКОМУ ПОЛІТЕХНІЦІ.

Апеляційний суд у Варшаві розглядав справу величезних грошових зловживань, яких dokonано перед кількома роками у варшавській політехніці. Коли викрито грошові браки, що сягали 130 тисяч зл., квестор Стоковський застрівився. До карної відповідальності потягнули урядовця квестури, Владислава Козловського, що брав гроші за закуплю заграничних валют і не вираховувався, обертаючи їх на свої потреби. Окружний суд засудив його на два і пів року в'язниці.

ВІДГУК ВИКРАДЕННЯ БАНКИРА.

У федеральнім суді в Ст. Под, Мінесота, скінчилася розправа проти 3 чоловіків, обвинувачених за викрадення банкіра Бремера. Присяжні признали їх винуватими. Двох обвинувачених засуджено на досмертну в'язницю.

РАТУЮЧИ СИНА, САМА ВТОНИЛАСЯ.

В селі Козин, александрівської гміни, пігнав 13-літній Михась Ісаченко худобу до водою в річку Горинь. Під хлопчиною заломився лід. На поміч синові поспішила його мати, Варвара, однак і під нею лід заломився й вона теж пірнула в воду. Син і мати потонули.

КРИВАВИЙ ЛАНЦЮГ.

В селі Ліндув, блонського повіту, застрелив хтось подругів Владислава й Ання Вечорек. Слідство виявило, що вбивником був Стефан Федорович, який таким чином помстився за свого брата, вбитого отим же Вечорками. Федорович утік.

НАЙПОПУЛЯРНІША КНИЖКА.

Найпопулярнішою книжкою в останньому часі є німецька книжка Конрада Гайдена „Адольф Гітлер”, видана фірмою „Европа” у Ціріку. В короткому часі появилася вже десятий її наклад. Незабаром бібліографія Гітлера має повнитися в перекладі французькою, англійською і голландською. Ведуться вже переговори у справі перекладів цієї книжки на мови: чеську, польську, еспанську і шведську.

АМЕРИКАНСЬКЕ ТЕМПО В СОВЕТАХ.

Із совєтської преси вичитуємо таку історію: Одно колективне господарство в околиці Одеси потребувало дошки. Управа вислала чоловіка до Одеси на лісний склад „Українського постачання”. Делегат застав біля воріт довезену чергу фір. Усі чекали на дошки. Чекав делегат дві доби. Накінець добирав до віконця:

— Потребую дошки.
— Вибрай, яку хочеш. Маємо дошки шістьох сортів; довжиною вони двох вимірів, широкі на 29, грубі на 16.

Вибрав делегат дошку і спитав за ціну.

Продавець відповів: — Не знаю; моя річ вимірити; ціна єдесь у ціннику.

Після по „фактурщика”. Знову черга. Люди кричать, кожний хоче знати, скільки має заплатити за свою дошку. Фактурщик кричить:

— Чого ви хочете, люди добрі? У моєй ціннику є 5,916 цін.

Як я їх знайду? Чи я Копперник?

Делегат з околиці Одеси простояв знову добу. Без ціни не можна заплатити, а не заплативши, не можна забрати дошки. На четвертий день вернувся додому.

— А деж дошка? — питаються.

— Залишилася на складі. Бракувало мені 42 копійки до ціни.

НАЙМЕНШИЙ АКТОР.

До Парижа приїхав на постійні виступи найменший актор в світі. Є це Вернер Рітер, шеф славної ліліпутської трупи. Рітер має 20 років і важить тільки 10 кг. Його висота: 65 см.

БОЙКОТОВІ ТЕРОРИСТИ ПЕРЕД СУДОМ.

Окружний суд у Станиславо-ві розглядає справу селянського бойкоту, який пробували уладити в Калушині члени польської трудової партії. Акцією кермував Станислав Нерадка з Томашовець, який відповідає тепер перед судом. В другій половині вересня м. р. члени бойкотового комітету обсадили всі дороги, що вели до Калуша із сусідніх сіл, і запертали селян, що везли або несли харчеві продукти до міста. Стринувшись з опором, виливали молоко до ровів, били яйця і взагалі нищили всі харчеві продукти, призначені на продаж. Коли явилася поліція й хотіла розігнати страйкарів, вони пробували їх роззброїти, а двох поліцаїв навіть побили. Крім того потягнуто до суду відповідальності трьох інших бойкотових терористів, Йосифа й Алевсандра Качора і Станислава Качмарчика. Останніх трох увільнено, а щодо Нерадки, присуд западе пізніше.

ПАШПОРТИ ДЛЯ ДОРОГОЦІННИХ КАМЕНІВ.

Торгівля підробленими дорожочинними цвигами нині в цілому світі й щораз частіше трапляються обманства. Французський уряд видав у зв'язку з тим цілу низку приписів з метою перевести контролю над купом і продажем усіх визначніших дорожочинних каменів. Паризькі ювілери створили окрему робітню, в якій при продажах і купках ідентифікуються дорожочинності. В такій робітні кілька днів найкращі фахівці досліджують принесений для ідентифікування каменів. Після дослідів власник одержує посвідку, що набудує сповняє роль пашпорта даного дорожочинного каменя. У тім пашпорті є 4 різні світлість каменя та опис усіх його особливих знаків, хиб, шліфу і т. п. Копії пашпортів дістають синдикати ювілерів у цілому світі. Завдяки цій системі каталогування у неможливість набудує раз назавсиди крадіж та підроблення визначних дорожочинностей.

ЯК ЦИГАНКА ВОРОЖИЛА.

У Вікні, городеньського повіту, циганка ворожила Василю Коцюбові. Казала поставити миску з водою, кинула до води якийсь порошок і веліла Василю зайти ніс у воду, мовляв — відразу побачить свою долю. Василина послухала, бо цікава була. Коли вона вже заспокоїла свою цікавість, зиганка не було в хаті. Вкрала все, що попало під руки, і втекла. Зловила її поліція щойно в Чернятині.

НАГОРОДА ЛЕТУНА.

На лєтовіщі в Вілякублай у Франції летун Кляйс виконав низку воздушних еволюцій. Летун зумів виконати усі умови, приписані міністерством летунства, і здобув нагороду у висоті мільона франків.

ЖИТТЯ В АНГЛІ І В СОВЕТАХ.

Англійський часопис „Морнінгпост” подає зіставлення цін продуктів першої потреби в Англії й у Соведах. Це зіставлення перевів один з факультетів лондонського університету. З нього виходить, що продукти першої потреби в Англії 3—7 разів дешевші, ніж у Соведах.

ВАРШАВСЬКИЙ ПРИСУД „ЖОРСТОКИЙ”, ПИШЕ МЕНЧЕСТЕР ГАРДІЄН

МЕНЧЕСТЕР (Англія). — „Ди Менчестер Гардієн Віклі” з 17-го січня 6. р. обговорює присуд, який застав у Варшаві над українськими революціонерами. Стаття затитулована „Жорстокий присуд”. Кажеться в ній, що поляки мали за собою в своїм часі весь світ, коли їх судили в Варшаві за їх революційну роботу, що змагала до відбудови Польщі. Всі були тоді проти царату, що судив польських революціонерів. Таксамо тепер світ є проти Польщі, коли довідується, що вона в ще гірший спосіб ніж царат карає українських патріотів, що змагають до подібного ідеалу, до якого змагали польські патріоти. Часопис каже далі, що присуд, проголошений у Варшаві, принесе Польщі в світі багато шкоди, як теж загострить польсько-українські відносини.

Українська жалоба в краю.

Той самий часопис подає на іншій місці, що довідується від свого кореспондента, що доми всіх українців покриті жалобою від хвилі, як надійшла відомість про варшавський присуд. Негайно відкликано всюди всі українські балі й забави, що були заповіджені за приводу українського Нового Року.

КРАЙ ПРИ НАРОДНІЙ ПРАЦІ.

ЛЬВІВ. — Часописи останніх тижнів подають такі відомлення:

В Коломиї відбулося свято „Просвіти” при участі читальні, Т-ва „Боян”, музичного Інституту ім. Лисенка та хору дітей Рідної Школи. Гуцули з Космача виконали кілька продукцій на тримбитах. В Тернополі відбулося величаве посвячення прапора Т-ва „Зоря” з демонстраційним походом і академією, а ввечері з прийняттям. В Стенятині, повіт Сокаль, читальня влаштувала „Свято Книжки і Просвіти”. Чотири хори з сіл Гвіздецьчини влаштували масову імпрезу, присвячену „Просвіті”. Бережанщина обходила свято „Просвіти” концертом при участі хорів із Бережан, Вербово, Лісників і Потутор, а ввечері відіграли жарт на 3 дії „Дєстник Люлька”. У Збаражі відбулося свято „Просвіти” при участі 8 хорів з околичних сіл. У Товстолузі, повіт Тернопіль, відбулося Свято Кооперачів за академією. Читальня у Шибалині, повіт Березани, відсвяткувала „Свято Книжки”. Просвітняське свято відбулося дуже вродливо у Ворохті при участі хору й оркестри мандоліністів. У Галичі й 20 селах повіту відбулися просвітняські свята у формі академій, концертів і святочних сходів з рефератами.

В такий спосіб описує краєва преса рух по селах усієї Галичини.

РУХ ГОСПОДАРСЬКИЙ.

ЛЬВІВ. — Заходом „Сільського Господаря”, що має головний офіс у Львові, відбувся в Чорткові курс сільсько-господарської молоді чортківського повіту. Було 8 прелегентів і 69 учасників. По скінченні курсу значався такий самий другий, для 40 учасників. В Балинцях відбувся перегляд конкурсних телят району Балинці. У Львові відбулася краєва конференція „Українбанків” при участі 70 представників.

ДІМ УКРАЇНСЬКОЇ КООПЕРАЦІЇ.

ЛЬВІВ. — У Львові має стати Дім Української Кооперачів, де будуть приміщені бюро РСУК і велика салья на імпрези.

КООПЕРАТИВНИЙ ЗБУТ ЯЄЦЬ.

ЛЬВІВ. — Зі звіту „Центросоюзу” виходить, що він вивіз за кордон у 1935 р. 19,197 скринь яєць (1 скриня — 24 копи). До Англії 7,307 скринь, до Еспанії 2,446, до Швейцарії 1,872, до Австрії 1,062, до Данції 349, до Палестини 100 скринь.

ЧЕХИ НАСТУПАЮТЬ НА ПОЛЯКІВ, НАРІКАЄ ВАРШАВА.

ВАРШАВА (Польща). — Польська Агенція Телеграфічна подає, що чеська жандармерія в чеській Тешині обступила готель „Польонія”, в якій містяться такі польські інституції як „Матей Польска”, „Гарцєрство Польске”, „Дєннік Польскі” й інші. Жандармерія перевела ревізію по бюрках, як теж переревідувала особи, що виходили з готелю. Причина цієї ревізії, кажуть поляки, невідома. А в Моравській Остраві арештовано в тім самім часі урядовця польського консуляту.

ІТАЛІЙЦІ ОСЯГНУЛИ НОВУ ПОБІДУ.

ЛОНДОН. — Досі годі було визнати, що властиво діється на італійсько-етіопській фронті. Знати було те, що проти себе стоять великі військові сили, та що йде завзята боротьба, в якій гинуть тисячі. Італійські комунікати говорили про побіду італійської армії, а етіопські цьому перекривали й казали, що побіду осягнули етіопці. Та тепер виходить на яв, що італійська армія посуналася сильно вперед.

"СВОБОДА" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1914 under the act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свобода“: BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союз: BErgen 4-1016.
4-0807.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПРЕЗИДЕНТ І ВЕТЕРАНСЬКИЙ БОНУС

Коли бонусовий закон, ухвалений уже конгресом, передано до підпису президентові Рузвельтові, президент знайшовся в трудному положенні. Закон цей був майже повторенням іншого проекту, котрий перейшов був уже на попередній сесії конгресу, а котрий потім не ввійшов у життя через президентове вето. Це попереднє вето президента зобов'язувало його заветувати й цей закон, бо, втутючи попередню ухвалу, він подав причини вета, а ці причини такі, що їх можна віднести й до нової ухвали.

Та втутувати новий закон було для президента небезпечно. За цей закон заявлялося передовсім велике число ветеранів, що мають з того закона скористати, а цих ветеранів начисляють ветерани на півчверта мільона, отже число зовсім не маловажне для кожного політика, а тим більше для політика, що незадовго стає до нових виборів. Що це не є маловажна справа для політиків, показали конгресмени й сенатори, між котрими було певно багато, що з бонусом не годились, але під натиском ветеранів, себто під їх загрозою, що вони будуть голосувати проти них при виборах, пішли голосувати за бонус.

Колиб і президент був рішався забути на своє попереднє вето та на засади, які він при тій нагоді був вголосив, він міг легко знайти собі якийсь політиканський викрут, як це робили безхребетні конгресмени й сенатори, що пішли за бонусовий закон задля голосів ветеранів. Президент міг сказати, що цей новий закон рижниться від попереднього, ним заветованого, під сутнім оглядом, а не під несутнім, бо, відомо, що питання, що таке сутній бік справи, а що несутній, дуже тяжке питання. Він міг сказати, як це говорили вже деякі безхребетні конгресмени, що хоч він проти бонуса, то супроти загального крику краще ухвалити якийнебудь закон, щоби болочу справу усунути з політичної арени, себто не викликати далі за неї політичної боротьби. Отже президент міг заграсти на нуту „Мир вам, браття“, яка є популярна навіть серед американців. Президент міг ще придумати багато інших викрутів, щоби тільки виправдати свій підпис під бонус, а кожний з тих викрутів був би йому зробив трохи ворогів, але зеднав би багато приятелів. Якби принципіальні люди його нападали, він міг нацькувати на них своїх нових приятелів, ветеранів, і в цей спосіб пімститися на тих, що вистояли чесно при своїх принципах. Не треба аж такого вправного політика, яким є без сумніву президент Рузвельт, щоби знати це все, бо такі хитрунства знає всякий політичний молокосос.

Президент Рузвельт таких політиканських засобів не хопився. Він сказав виразно, що заявився був уже раз проти бонуса з певних засадничих причин. Ці причини далі існують. Мої засади такі самі. Я далі проти бонуса. Він не сказав, але ми можемо догадатися, що міг ще додати: Ви, панове, маєте силу. Можете на мені пімститися. Так, але в мене засада засадою!

А. Швед.

КУРЯЧА ВІЙНА

(Оповідання).

(4)

— Хто тобі сказав таке? — кричала Маланка. — Скажи мені, хто це сказав?

Тринка не хотів викликати ворожнечі між сусідками, бо знав, що на тім потерпить вся челядь. Та він також знав, що Маланка не жартує і він сам не хотів її проти себе розізли. Став жалувати, що забалакав до неї про ту пшеницю. Коли жінка раз коло разу вигукнула „хто сказав“, Софрон відповів покірно, чіхаючись за вухом:

— Та ніхто не сказав. Лиш коли я був у сусіда, щоби позичити горілки для краєва, забалакала до мене Текля...

Маланка не дала докінчити. — А що? — крикнула. — Не гадала я зараз, що то ти робота? То вона наговорила тобі! Тьфу, таке стерво, тота сусідка!.. Ага!.. Коли я прийшла до неї з першим яйцем і хотіла показати їй, то вона й в руку не взяла. Відвернула і лиш дула в огонь, порпала гачком. І не попросила мене сідати. Не запросила на каву, хоч кави була готова. І повна миска бубликів згоріла на столі. Чи я коли зробив їй так? Тьфу, до чорта!

Маланка хвилю сопіла і вередувала далі:

— Скажи їй, щоби вона подивилася до власної скрині! Нехай вперед придивиться, скільки вона ще має пшениці, заки непотрібно зачне журити тим, що роблять інші люди. Тьфу, стерво! Сіяти незгоду в родині. Тьфу!

Тринка чіхався з задку і з передку і думав:

— Чорт спокусив мене слухати, що одна баба каже на другу бабу. Чого мене якийсь дідько заніс на стрих до тії пшениці?!

Маланка ще не скінчила:

— Проклята скупа відьма! Пшениця! Куркам даю забагато пшениці. Як би то я не гарувала, не збирала і не щадила, щоби тільки призбирати зайвину зерна. Нехай подивиться до вас, то побачить, що нам пшениці стати і на білу муку і на грисік і на кутю... А ти, ти дурню... Інакше годі сказати... ти осле, ти! Отже ти полізла на стрих, щоби подивитися на пшеницю. Гадаєш, що я не чула, як скрипіло віко скрині? Хоч ти ішов тихцем, як злодій скрадався, то я добре чула твій хід. Тьфу! Чи

СУД НАД УКРАЇНСЬКОЮ МОЛОДЮ У ВАРШАВІ

ПРОМОВИ ПРОКУРАТОРІВ.
(3 львівського часопису „Новий Час“).

(42)

Дутко.

Свідок Банко виявив, що в 1931 р. якийсь Дутко фігурував у документах. Він це в 1931 р. мав викликати, чи пак підготувати атентат у Варшаві.

Тут прокуратор відчитує документ, з якого виходить, що керманчик експозитури на терені Варшави виявився доволі гнітним конфідентом і не все дідав у користь одної сторони...

Прокуратор заважає, що цей документ має для нього особливу вартість, бо є це один доказ на те, що Варшаву звали „Кавкою“. Врешті в документі є уступ, що на приказ тогочасного краєвого команданта мав Дутко довідатися, які є можливості підпалювання або висаджування варшавських дворців чи військових об'єктів та одпробити дотично пп. Складовського, Бека і Наконечнікова. Дутка здемакував супроти організації й поліції автор цього листа. А саме дня 23. квітня 1933 р. Федина написав до Сеніка листа, в якому є мова про Бандеру й низка незрозумілих висловів. Між іншим говориться про доставу сардинок.

Нич.

З тексту відомо, що говориться тут про шпигунську роботу, врешті є мова про те, як один з новопозисаних членів данцігського відділу, Нич, упав разом з 12 примірниками брошури „На вічну ганьбу“ й примірником „Резольна чи визвольна політика“. Підчас першого переслухання взяв на себе роль добровільного конфідента, щоби легше вийти з тюрми. Федина почав у відношенні до нього слідування й у висліді поставив перед ним альтернативу: або він зрештештатуватися, або муситиме уступити з маркою конфідента.

Нич вибрав регабілітацію й вийшов дня 26. квітня 1933 р. до Львова. Дня 28. квітня той же Нич доконав атентату на аспіранта Цесельчука, переслуханого тут у ролі свідка. Нич не убив Цесельчука тому, що йому затявся револьвер у моменті, коли він мірив до аспіранта. Цесельчук у власній обороні стрілив до нього й

тяжко його зранив. Нич засудили на 8 чи 10 літ тюрми. Говорю про цей атентат, на щастя недокований, щоби вижити, як це почалося. Додати ще, що Нич виявив на розправі, що приїхав тоді безпосередньо з Данціга.

Чи акт обвинувачення остоявся?

Це відноситься до документів, а виявити їх картину було моїм завданням. Знаю, що це завдання важке й жорстоке. Але, панове судді! Наскільки ті документи, чи в фотографії чи в оригіналах, мало говорять про вину обвинувачених, настільки повинні бути вже раз на все свідомством здемакування тої організації і її метод, щоби виявити все: режисерію, режисити, настрої, психологію й дегенерацію.

В тій справі акт обвинувачення є дуже подрібний і вичерпуючий. Мою роллю в тому моменті розумію в той спосіб, що справа йде про те, щоби ствердити, чи цей акт обвинувачення остоявся.

Перед хвилиною я займався актами Сеніка, на які я покладався в акті обвинувачення, й далі буду відпирати небаддин закид.

Докази.

До тих документів вернуся, коли говоритиму про відносини в організації, про підложжя вбивства, про настрої й про мораль. А тепер хочу оцінити докази в тій справі. Прониклими брошури „На вічну ганьбу“ й примірником „Резольна чи визвольна політика“. Підчас першого переслухання взяв на себе роль добровільного конфідента, щоби легше вийти з тюрми. Федина почав у відношенні до нього слідування й у висліді поставив перед ним альтернативу: або він зрештештатуватися, або муситиме уступити з маркою конфідента.

то така дяка за те, що як можу, так хожу коло хати? Я... я... я...

— Маланочко! — зачав Софрон благально...

— Ая! Маланочко! — скрикнула. — Вже не буду така дурна. Так гарувати на вас вже не буду. Нехай, про мене, вся хата западеться в землю...

Вже не знала, що далі сказати. І не могла, бо лютя давила її за горло. Лишила мужа в пекарні, пішла до світлиці і за собою заперла двері. Софрон вдоволений був з того, бо не знав, як боронитися, як жінку утихомирити. За нею до світлиці не пішов, бо там був кравець. Потерпав, що як піде туди, то жінка знов зачне про курки, про пшеницю і про сусідку. Кравець чув би і розніс би по цілій околиці. Софрон вийшов з хати і пішов у поле.

Ні сіло, ні пало, через курки таки загостила незгода в хаті. Курки розедали дві родини, викликали незгоду в одній родині. Таке сталося, що ті курки нікому не зробили нічого злого. Взагалі не зробили нічого, що могло би дати причину до якогось спору.

Текля й Маланка виняли себе, неначе би одна про другу гадала, що у сусідки прокази. І не дивилися на себе. В церкві стояли кожда по іншому боці. Бійки між ними ще було. Одна лиш ждала на

перше слово другої. А потім... ну!

Софрон і Тимко на все те не зважали. Лишилися сусідами такими добрим, якими раніше були. За те по горло мали нарікань і вередування бабів. Бо очевидно мусили вислухати все те, що кипіло в душах обох бабів і чого одна одній не годна була сказати, бо цілком не балакали з собою.

Між їх дітьми, Стефаном і Ксеною, була далі якнайліпша згода. Все лиць обговорювали ворожнечу між мамами і радили, як би то їх назидати, як би то їх примирити. Молодятам прикро було дивитися на таке і слухати таке. Коли Текля, мама Стефана, побачила, що вони обоє стоять і балакають, то зараз кликала його до себе, бо все вигадала щось таке, що він повинен би для неї зробити, і то зараз. Колиж Маланка побачила обоє, то зараз прискакувала, кличучи:

— Чого стоїть тут і дармуєш, Ксено? Нема в хаті роботи? Зараз мені до хати! Я не люблю, як люди так вистояють, дармують і плетуть дурниці.

Так пройшла зима, надходила весна. Курки Маланки Тринки через ніч сиділи в стайні на бантах. Через день вже виходили на двір і портали в купі тьфу. Малий білий когут з великим хвостом і вели-

ма! Гр це є незбите й непомитне. І поруч актів Сеніка є це друга підвалина обвинувачення. Залишилися ще свідки й залишилися обвинувачені. Свідки, як докази проти обвинувачених; обвинувачені, як власні вороги.

Свідки.

Зачім від свідків. У тій справі зайшов той особливий, смутний факт, що найповажніші дані проти обвинувачених прийшлося говорити співтоваришам. Те, що як прокуратор я міг покликати як свідків обвинувачених людей з ОУН, наприклад Спольського, Макарушку, Горницького, Маєвського, Жураківського, Штойку й інших. Родиться тепер питання, як ті свідки тут презентувалися. Всі вони зложили зізнання, які дали мені підставу до обвинувачення, коли були в тюрмі, рідко коли відповідаючи з вільної стопи. Але слідування в справах, у яких вони були обвинувачені, вже завершені й умови ізоляції змінені; одні вже мають за собою правосильні присуди, другі врешті відповідали з вільної стопи; всі вони є, або були активними членами ОУН. Тут родиться вже не тільки питання, але маю глибоке переконання, що ті люди будуть тут відкинувати свої зізнання. Я не вірю їм від початку. Можна було з математичною точністю сказати, що коли вони в слідстві сказали „А“, то на розправі скажуть „З“.

Підставою мого критичного ставлення супроти них є „Декалог українського націоналіста“, або члена ОУН. Заки приступлю до подрібної оцінки тих людей, хай мені буде вільно навести тільки дві точки з цього декалогу, з тих десяти українських заповідей. 7-ма точка говорить: „Не заважаєш доконати найбільшого злочину, коли вимагає цього добро справи“; 8-ма точка каже: „Ненавистю й підступом прийматимеш ворогів твого народу“. Панове судді! Ворогами є ви! Коли приступимете до оцінки зізнань тих людей, які мають такі заповіді, пам'ятайте про ті заповіді.

Підступ і ненависть. Чим же є в таких умовах фальшиве зізнання? Що це є, коли не признається польських законів, кидати на щось наклеп? Ті заповіді йдуть куди далі. На їх основі підступно вбивається. Згорі треба собі сказати, що ті свідки говорять неправду. Як приклад, хай послужить свідок Спольський.

Спольський.

Зізнавав він і на поліції й перед двома слідчими суддями свої зізнання потвердив; були вони однастайні. Потім Спольський заявив тут і каже: „Вимушено, неправдиві, відкину“. Є це представник Краєвої Екзекутиви, отже чоловік, що репрезентує її своєю честю. То не хтонебудь. Це є референт Краєвої Екзекутиви, наче міністер якогось resortу, бо Краєва Екзекутива це найвища влада в краю. Скільки екзистенції залежить від знання, умови й доброї волі Спольського! Він заявив тут, що його були. Прийшов тут усе відкидати, бо прийшов момент жалю чи страху перед організацією, і тому якнайшкоро хотів усунути з тої позиції. Як це зробив? Чи сказав: „Я прогрішився, хай мої товариші вибачать; я сказав це, але я був тоді в безмежній депресії; це був хвилиний переряк, це була якась помилка. Я це відкикую“.

В цьому було би деяке достоїнство, однак не такі обичаї Спольського. Прийшов і знеславив і таким чином пробував очистити себе. Чи дійсно Спольський так оцінював цих людей і думав, що такі викрути можуть його очистити? Чи повірив у це його провідник Бандера, або досвідний організатор Лебедь? Ніхто, ні на хвилину. Та це тільки гра. Можна буде милити очі. Можна буде повторити слова: „Не вірте, він не відрікався організації, бо це завжди для добра справи, для якої не заважаєш, чоловіче ОУН, виконати найбільший злочин“. Спольський у сілстві 17. липня сказав, що Малуца є організаційним референтом. Цей факт був невідомий. Другий, що цей факт подав після пів року, був Макарушка. Слідчий суддя, переслухуючи Малуцу на другий день після арештування його, ставив конкретне питання: чи були ви організаційним референтом ОУН? Бо суддя знав про це від Спольського. Отже висновок у конспіративній мові є, що Спольський „висипав“ Малуцу. У тогож Спольського знайдено документи, що обіймають т. зв. „гриспи“ та організаційні записки. Він визнає їх зміст. Є там уступ, що торкається Климишина. В тому самому часі, 14. червня м. р., знайдено у тогож Климишина відомий „грисп“ до Климишина, який походить від Спольського, що є ствердження не тільки на основі його признання, але й графологічною експертизою. Значить,

відпирється всього. Говорив я про того Спольського тому, бо він є референтом Краєвої Екзекутиви, а подруге, бо він є генеральним прикладом, за яким підуть його учні.

Макарушка.

Отже свідок Макарушка. В свідстві Макарушка відпекується організації, осуджує її методи дуже вимовно, дуже інтелігентно і видно, що це вислід трагічних переживань, що ця людина морально заламилася і мусить відійти від ОУН. Зрештою вже в квітні взяв відпустку з організації, бо не міг погодитися з терористичною акцією. Той самий Макарушка тут у суді все відкикує. Говорить про депресію. Тут починається куріоз. Бо він, референт краєвої розвідки, дістає з невідомого джерела грипс, про який думає, що це з організації, а в якому приказано йому фальшиво „сипати“ Бандеру й Малуцу. Кілька місяців після цього переконуються він нібито, „грисп“ не з організації, тільки з поліції та є провокацією. Гидь. Коли говорився про шпionage, то, порівнюючи УВО і безсумнівний факт, що УВО стояла на послугах чужих держав, з рівнем, який продемонстрували тут члени екзекутиви і референт розвідки Макарушка, мусів я прийти до переконання, що ніяка держава не повірила би таким людям такої ризиковної функції, як шпionage. ОУН в особах цих обох краєвих референтів виявляла такий низький рівень викрутів і етики, щось таке низьке, що треба собі сказати, що ці люди тільки собі і своєму Коновальцеві можуть служити, а чужим силам хіба самим фактом, свого існування, самим сінням калюмній і наклепів на Польщу, а не своєю організаційною працею.

Маєвський.

Інший свідок, Маєвський, засуджений за участь у вбивстві урядовця совєтського консуляту, Майлова, учень гімназії, усунений за протисильну акцію й кидання гнильких яєць підчас академії в честь марш. Пилсудського. Одного дня Маєвський усі свої подрібні зізнання відкидав, заявляючи, що втягнув багато своїх товаришів тому, бо хотів ратувати вбивника Майлова, Леміка, його справу укласти й продовжити. Це вже помисловість. Та дати говорять що інше. Ці зізнання зложив Маєвський 16. квітня, а зізнання, якими обтяжив інших товаришів, зложив 31. жовтня і 17. листопада. Автім наглий суд над Лемиком відбувся 30. жовтня, отже перед зізнаннями Маєвського.

Штойко.

Черговий свідок Штойко. Пригадаймо собі його методи на поліції, коли просив, щоб довго переслухувати його й дати в руки сповід перед організацією, що мусів заламити.

Горницький.

Далі Горницький, нібито держаний на морозі. Дивна річ: 7-го вересня.

Івасик, що 5-го травня говорив правду, у вересні признався, й тоді, як у суді заявив, говорив неправду, в квітні потвердив свої неправдиві зізнання й тоді нібито йому грозили, а саме слідчий суддя буцім дав доручення посадити його в карцері. На запити суду й мої заявив, що не знає, який то суддя, й не знає навіть, які товариші перед тим остерігали його.

(Далі буде).

Добрий лік.

— Знаєте, страшні часи! Червінка тепер так розпаношила, що чоловік не може навіть спокійно води напиться.

— Я маю на це спосіб.

— Який?

— Наперед переварюю добре воду, а потім кладу її до пивниці, щоб добре остидалася.

— А потім?

— Потім по пиву.

— Чому Бог сотворив Еву?

— Бо чоловікові було задово-

ре самому.

Жінка (до чоловіка): Коли маєш охоту, можеш вечором піти до клубу.

Чоловік: Охоту маю, однак не піду.

Жінка: Чому?

Чоловік: Бо хочу тобі показати, що я господар дому!

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

„ГУРА ПАТРИОТИЗМУ“

Міська рада міста Нью Йорку ухвалила недавно міський закон („ордінанс“), що в місті на кожних публичних зборах, де збирається 15 або більше осіб, має бути виставлений американський прапор величини 36 через 48 цалів.

Ньюйоркський посадики міського внеску не підписали й без цього підпису внесок був би стався законом. Та посадики уважав за відповідне заветувати його й сказав виразно, чому він його вете.

Посадики Ля Гвардія сказав, що патріотизм має бути спонтанний, себто виходити з пориву. До патріотизму не можна нікого заставляти законом.

Міські одермени (лавники) думали, що вони своєрідно ухвалили записали в історію міста як великі патріоти. Посадики міста підсудав їм, що вони записалися як збалансовані люди, що не знають суті патріотизму.

ПРО ЦЕ НЕ ГОВОРЯТЬ.

Підчас світової війни англійські пропагандисти пробували не раз заставити англійських жовнів співати патріотичні пісні. Це їм на велике здивування не вдалося.

Англійський письменник сер Артур Томас Квілер-Куч у своїх відчитках про англійську літературу, виголошених в Оксфордському університеті, виразив їм це цікаве явище: англійці люблять свій край і за нього життя дає, але своєї любови на рукаві не носить, на публичний вид не виставляє.

Чи лише той свій край любить, хто гатиться в груди й кричить, що він його любить?

БЕЗ ЖАЛЮ?

В американських газетах появилися фотографії з похорону англійського короля, переслані телеграфічно за Англію до Америки. На одній з тих фотографій видно нового короля, Едварда Восьмого, як він іде за карнавом, у котрім везуть тіло його батька.

Під цю фотографію в „Нью Йорк Таймс“ підписано: „Новий король, що кривуляв, кукає собі уста, видно, щоб заховати спокій“.

У деяких народів захвати спокої на похороні батька значило би стільки, що не жалувати за батьком.

Чи не можна плакати без сліз?

ЩО КРАЙ, ТО ОБИЧАЙ.

Як в інших справах, так і в цій справа виявлювання жалю при смерті це не справа моралі, але справа звичаю. Як хто хоче, так по своїй мамі плаче.

І не лише ріжняться звичаї одного краю від другого, але навіть у тім самім народі часом звичаї під тим оглядом змінюються. Змінюється так мода й у нас. У нашій мові є фраза: „Заплакати собі в гіркий череп“. Фраза походить з давніх часів, коли слюзи, проліті при похороні, збирали у фляшечки або глиняні черепки й хоронили разом з покійником. „Гірке череп“ — це начиння на переховання сліз. Звичай уже давно загинув, але фраза ще лишилася.

Таке саме сталося з іншим звичаєм, а саме зі звичаєм наймати на похорон спеціальні плачки, що заховані в деяких околицях до самої війни. З тих часів ще лишилася фраза: „плакати за миску проса“, та це вже не значить плакати на чужім похороні за заплату, але плакати без жалю.

ПЛАЧ І ВДАЧА.

Коли спитати українця, як як йому поводитися, то він скаже: „Вел! Куд нат бі бегер! Енд ю?“ Навіть як йому не конче добре йде.

Коли спитати українця, як

ЛИЦАРСТВО І ПІДСТУП

Процес у Варшаві закінчився. Мало не два місяці дванадцятьох юнаків України, цвіт нації, прихилили день до несприятливої сали чужинського, ворожого трибуналу, вислухували мовчки протоколи своїх давніших зізнань; вислухували мовчки те, що говорили свідки; вислухували мовчки, як о-боронці сперечалися з судьями; вислухували мовчки, що говорили ті судді і прокуратори. Мовчки, — бо в обличчї смертного присуду не хотіли боронити себе, а воліли боронити права української мови.

І в цій їх поставі не тільки їх товариші і приятелі, не тільки всі свідомі українці, але навіть самі вороги хилили голови перед цим їх героїзмом, перед великою лицарською цінністю тих душ. Байдуке, що один з них таки заломився; своїм падінням він підкреслює велич тих, що встояли. Байдуке, що другий відійшов з фронту оборони рідної мови і почав говорити по польськи; не для себе самого це він зробив, але для оборони покривджених товаришів! І товариші його зрозуміли і простили йому, бо вони відчували, що в цій роздертій і сповіреній душі лицарська нота брала гору над іншими. І тимчасом, як з Малоюкою вони зірвали всякі зв'язки, з надломленим Мигалем ні на хвилину не переставали вимінюватися як не словами, то бодай поглядами й дружними усмішками. Бо лише лицарі відчували лицарство. Бо лише лицарі відчували щирість. Оди-нацькі — один! Коли ми пригадаємо собі, в яких жахливих умовах перебували підсудні підчас довгого — навмисно довгого! — слідства; коли пригадаємо собі, яка жахлива загроза смерті висіла увесь час над їх головами, ми будемо примушені визнати, що ці юнаки виплекали в собі такий твердий характер, якому може позздрити молоді цілого світа.

Слава героям! Польський трибунал, віддаючи належне героїстичним прикметам кожного з підсудних, і не маючи можливості піддати під сумнів їх високу особисту моральність, ужив усіх заходів, щоб кинути тінь на моральність тої організації, що до неї підсудні належали. Було би задовго спинятися над усіми тими закладами, що їх польський суд поставив українській організації. Над більшістю з них українське громадянство перейшло вже до порядку денного. На багато з тих закидів дано вже належну відповідь. Але вважаю потрібним спинитися ще над одним закидом, що досі — як знаю — викликає в українському громадянстві деякі сумніви. Маю на увазі так званий „декалог українського націоналіста“, що його польські суди обляють витягати на денне світло для доказу низької моральності українських націоналістів. „Ненавистю і підступом приймаєш ворогів твоєї нації“, „Підступом“...

Польський суд відчитує „декалог українського націоналіста“ як нібито офіційний текст українського націоналізму, що відповідно до нього виховувється українська молодь. І наші урядовські кола ту сутегію польського суду радо приймають. А тимчасом досить було би звернути увагу на оте слово „підступом“, щоб відразу зрозуміти, що цей „декалог“ міг бути плодом особистої творчості якогось націоналіста, але в ніякому разі не може бути офіційним текстом українського націоналізму.

Український націоналізм плекає й плекає культ героїства, відваги, сміливості; український націоналізм плекає культ особистості й національної гідності; український націоналізм вживає всіх своїх сил на переконання рабської психіки українського суспільства, вихованого у віковій неволі, на психіку лицарську; і має високе задоволення бачити, що в українській молоді дійсно зростають, як виказує й процес у Варшаві, всі ці найдорожчі цінності людського духа. А культ героїзму, відваги й сміливості, культ національної й особистої честі; гідності не має нічого спільного з людьми, що в своїй діяльності кермуються підступом. Підступ і лицарство в одній натурі не містяться. Політика підступу є найяскравішим виявом трусового, рабського духа. Можна бути або лицарським, або підступним. Але не можна бути одночасно і підступним і лицарським. Як не можна тримати в одному горщику воду й гарячий присок. Одно мусить знищити друге.

„Декалог українського націоналіста“ ніколи не був і не міг бути для українських націоналістів з ОУН виховним текстом. Він залишається тільки невідомим твором особистої творчості, що його даремно польська прокуратура використовує проти Організації Українських Націоналістів, а лицарська поведінка підсудних на варшавському процесі є того найкращим доказом.

Евген Онацький (Рим).

СМЕРТЬ

(Картина)

Вона суха й костиста. Такою малює її наша уява. Її бліда, як свіжий сніг, і холодна.

Ходить між люди й гасить життя. Старе й молоде. Без вибіжків. Прийде — здавить у своїх кістлявих обіймах і на чолі покладе свій холодний поцілунок. Поцілунок смерті.

Вона, як добрий шавіст, не марнує ні одного свого тягу. І завжди виграє. Бо не має милосердя, ні жалю не знає.

Така смерть прийшла до нього.

Він був сирота без роду. Поштуркуваний долею й людьми. Мав порепані ноги й руки й завжди ходив обдертий і голодний. Так минув його дитячий і хлоп'ячий вік.

А як прийшли парубочькі літа — на дні його душі пробудилася мрія про власний дім і любові дружину.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН.

Річний зїзд Стейтвової Організації.

Звичайний річний зїзд Українсько-Американської Стейтвової Політичної Організації на стейт Конетикот відбувся дня 25. грудня 1935 року в церковній галі 127 Парк вулиця, Нью Гейвен, Конн.

Зїзд відкрив голова Стейтвової Організації, гом. Леонтій Апанович, при участі 30 делегатів, які заступали Ансонію, Бріджпорт, Савт Норвук, Нью Гейвен, Нью Брітен, Гартфорд і інші менші містечка стейту Конетикот. Він теж проголосив програму зїзду.

Опісля попросив присутніх віддати честь повстанням з місць упавшим героям за волю України, а зокрема тим підсудним, які стоять перед лицарським судом у Варшаві, обвинувачені за вбивство польського міністра Перацького. Всі встали і мовчанкою віддали честь.

Потім приступив до другої точки програми: Вибір президентів. Предсідником зїзду зїстав вибраний гом. Д. Чернявський, з Бріджпорт. На секретарів: Єлисавета Пилипчук з Савт Норвук і Кость Марушак з Нью Гейвен, Конн. З причини несприятливих рекордів секретаря, В. Вітенко, предсідник поклав гом. Мерешака відчитати протокол зїзду як був читаний. Відтак відчитано привітний лист від гом. Григорія Дячущина з Норвіч, Конн. В листі були \$2 на організацію.

Звіт уступного старшини зложили: голова організації

ПОВІДОМЛЕННЯ.

Повідомяємо членів відділ ч. 24 У. Н. Союзу з РЕНКІН, ПА., що НАДЗВИЧАЙНІ ЗБОРИ відбудуться ГНЯ 2-го ЛЮТОГО, в годині 2-гій пополуночі, в галі Семка Фреда. Обов'язком кожного члена є бути приямним на тих зборах, бо приїде гол. заступник предсідника, п. В. Малевич, щоб вирішити більшістю голосів теперішні непорозуміння.

Головна Канцелярія У. Н. С.

ВАЖНЕ ДЛЯ ВІДДІЛІВ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ В ФІЛАДЕЛФІ, ПА., І ОКОЛИЦІ.

Вп. Панове Урядники! Повідомяємо Вас, що СПІЛЬНІ ОКРУЖНІ ЗБОРИ відділових урядників: предсідників, секретарів і касерів, відбудуться в СУБОТУ, 1-го ЛЮТОГО 1936, в 7-мій годині вечір, в Українській Галі під ч. 847 Норт Френклін вулиця, Філадельфія, Па.

Просимо прибути на ці збори конечно. Просимо прислати хоч одного свого представника, бо справа дуже важна. Маємо повну надію, що в цій важній праці для добра нашої організації не відмовите і прибудете на збори, за що згорі складаємо сердечну подяку.

Стефан Слободян, головний радний У. Н. С.
Антін Пашук, гол. контролор У. Н. С.

малый синок помагає. Це для нього батько старається. В день коло хати працює, а в ніч іде на службу.

Властиво це ніяка робота. Тільки, що спати не можна. Треба вартувати на залізничному мості. Він близько його хати. Добре, що дістав це заняття; все можна щось заробити.

Вечір. Іде на міст, на варту. Проходить суди й туди. А з ним і його думки. От, зложити іше трохи грошей, щоб мож-на докупити кусник поля. Було би під свою картоплю...

Минають години. Втома наводить сон. Коби хоч трішечки задрімати. Поїзд приїде зноу за пів години. Є час. Сідає на рейці. Скоріше збудиться.

Заснув. І сниться йому, що він уже господар, має свої коні. Нікого не мусить слухати. І хлопець уже підіріс. Треба йому підшукати багату дружину, а собі невістку.

НОВІСТЬ! РАЧЕСТЕР, Н. Я. НОВІСТЬ!
ТОВ. „ЗЛУКА УКРАЇНСЬКИХ ФАРМЕРІВ“
ГОСТИНУ-БАЛЬ
В СУБОТУ, ДНЯ 1-ГО ЛЮТОГО (FEBR.) 1936 РОКУ
В ЦЕРКОВНІ ГАЛІ,
303 HUDSON AVENUE, ROCHESTER, N. Y.
В годині 7-мій вечір.
Вступні 25-центові бікети важні на несподіванку цінної і в кождім домі пожиточної ризи. Смачна перекуска зі свіжого фармерського м'яса.
За добру забаву ручить
Комітет.

Л. Апанович, секр. фін. П. Драпак, скарбник Іван Саган і головний організатор В. Калина.

За контрольну комісію здав звіт О. Мерешак і заявив, що, провівши книги фінансового секретаря і скарбника, стверджує вірність їх звітів і вказаної суми \$294.05, яка знаходиться на банкових книжках.

По короткій дискусії, яка відбулася над звітами, постановили на ухвалення абсолютної уступної старшини. Внесення піддержав В. Вавро і збори ухвалили абсолютною рішучею.

Вибір нової старшини. Зістали вибрані на 1936 р.: Д. Чернявський, з Бріджпорт, голова; заступник В. Колісник з Нью Гейвен, Конн.; секретар рекордний В. Калина з Ансонії, Конн.; заступниця, панна Т. Голубович, з Нью Гейвен, Конн.; секретар фінансовий О. Мерешак з Ансонії, Конн.; заступниця, панна Єлисавета Пилипчук з Савт Норвук, Конн.; скарбник Л. Бих з Бріджпорт, Конн.; заступниця панна Оля Небор з Нью Гейвен, Конн. До контрольної комісії вибрані:

Гр. Патинок, В. Вавро з Ансонії і Йосиф Бурбела, молод., з Нью Гейвен; організатор, П. Драпак з Гардфорд, Конн.

План праці на 1936 р. По довшій дискусії гом. Драпак ставив внесок, щоб ескикути виготовили план і скликала загальний зїзд всіх організацій стейту Конетикот та представила їм його до одобрення. Внесок зїстав попертий і прийнятий одностайно.

Тепер предсідник попросив маг. Душника до реферату. М-р Душник насамперед зложив привіт від добр. Ляховича, який прибув в Європі, а потім приступив до реферату, в яким зясував наступ ворогів на знищення українського народу. Цими ворогами є червона Москва, Польща, Румунія, а також і Чехословаччина. Всі вони стараються знищити українське життя. А найбільшими нашими ворогами є такі наші угодівці, бо вони розбивають наше власне нутро й допомагають вбивати боєве наставлення українського народу. Таких ворогів маємо між собою і тут на імміграції, що то знеславлюють праці і посяту тих націоналістів, що життям своїм переплачують у краю свою відданість українській ідеї. Бесідник згадав теж про процес у Варшаві за вбивство міністра Перацького та за ті муки, які перетерпіли українські революціонери в польській тюрмі. Та жертви ті не йдуть на марну. Український націоналістичний рух зростає і ніхто не в силі вже його зломити. Референта наділено гучними оплесками.

Потім забрав голос гом. Калина і, навізуючи свою бесіду до слів референта, говорив:

„Не раз ми чули про той гук стріли і свист куль та про крик наших мовчавих борців у поліцейських льохах, як теж про героїську поставу тих, що гинули на шибеницях. І тепер знов бачимо українських 12 революціонерів, що засіли на лаві обвинувачених у Варшаві, а для котрих ляхи

знову приготували шибеницю. Крім того вороги думають, що цей процес буде погромом для українського визвольного руху, що український нарід відчується ОУН.“

„Тому саме ми, зібрані на цій стейтвовій зїзді, покажимо перед світом, що це все неправда. Заявимо, що ми солідаризуємося з тими молодими борцями, котрі за своїх поневолених братів готові віддати своє життя. А в доказ нашої любови до них ставимо внесення на внаслідкування \$100 на боевий фонд і закликаємо всі українські національні організації в Америці до піддержання революційно-визвольницького руху на українських землях так довго, поки не постане вільна Соборна Українська Держава.“

Ту бесіду присутні одобрили й одностайно ухвалили внаслідувати з каси \$100. Від себе зложили на ту ціль по \$1: В. Калина, О. Мерешак, І. Радзіх, Катерина Шингера, Текля Голубович, Оля Небор і Марія Шурам; В. Березицький (Василь) 50 ц.

Опісля секретар відчитав резолюції, які на внесення гом. Драпак, поперте гом. Саганом, прийнято одностайно.

Задля спізненої пори замкнуто збори і відспівано „Не пора“. На тім закінчено стейтвові наради.

Єлисавета Пилипчук,
Кость Марушак,
секретарі зїзду.

ПАМ'ЯТНИК МАРКІЯНОВІ ШАШКЕВИЧЕВІ.

Каже приповідка, що добрий початок, це половина діла. Ось такий добрий початок для збудження пам'ятника Маркіянові Шашкевичеві вже зроблений. Думка будови пам'ятника, піддана експедицією Константином Богачевським, дуже гарна. Пам'ятник згодиться вирізьбити п. Олександр Архипенко, наш світовий артист-різьбар, що задумує вирізьбити цей пам'ятник з граніту. На оголошеній у часописі писемці комітету в справі збірки на цей пам'ятник вже зачали напливати жертви.

В Стемфорд, Конн., де має стати пам'ятник, завзявся перший місцевий Комітет Збірки і, як зачуваємо, зібрав вже на ту ціль кількадесят доларів. Першим товариством, яке зі своєї каси прислало даток на пам'ятник, є братство св. о. Николая, від 105 Провінції з Честер, Па., яке передало \$5. Крім цього зложили пожертви: Владика К. Богачевський \$160; о. Павло Проксько \$50; о. Лев Чапельський \$50; Марія Кінаш \$5.

З Каліфорнії прийшла виставка, що тамошні українці будуть збирати фонди в Лос Анджелес і Сан Франсіско.

Початок зроблений, а це вже половина діла. Українці! Допоможіть завершити це культурне діло!

Наступний звіт комітету по'явиться в часописах в перших днях лютого б. р.

За Комітет:
о. Лев Чапельський.

Два фермери нарікають на неврожай.

—В мене, сусідо, збіжжя таке нужденне, що не виростає навіть по коліна.

—Ну, то ще не зле — каже другий — бо в мене було таке низеньке, що горобці мусили прилькати, щоб могли хоч трохи собі подзьобати.

— Знаєш, нині чоловік після страшної суперечки сказав мені, що рішучо не хоче мене бачити на очі...

—О, то зле, мусиш йому забратися.

— Ні, я покищо вибрала лекший спосіб: сховала його окуляри.

АМЕРИКАНСЬКІ СВЯТА.

У Злучених Державах ніякий стейт не обов'язаний приказувати своїм мешканцям святкувати якінебудь із національних свят.

Загальною є всіх шість свят, котрі вродісто обходять кожного року по цілому краю, але кожний стейт зокрема рішає для себе про дату в цілі святкування певного свята.

Шість свят, котрі загальною обходять, це: Різдво, Новий Рік, Уродини Вашингтона 22. лютого, День Незалежності 4. липня, День Праці першого понеділка у вересні, День Подяки останнього четверга в листопаді. За прийнятим звичаєм, президент має обов'язок визначувати День Подяки, але на ділі установляє легальне свято тільки у Дистрикті Колумбії та в американських територіях. Кожний губернатор у своєму стейті звичайно видає подібну прокламацію, закликаючи громадян свого стейту святкувати День Подяки. Останніми часами це свято почало теж уповні вродісто обходити американці, поселені по чужих краях.

В додаток до згаданих шістьох свят є ще багато інших легальних чи загальнопризнаних свят, однак тільки у деяких стейтах.

І так, 12. жовтня це день відкриття Америки 1492 року, який святкують як День Колумба у 34 стейтах. День загальних виборів, котрий припадає у перший вівторок по першій листопаді, обходять як легальне свято у всіх стейтах, з винятком шістьох. Уродини Лінольна, 12. лютого, це легальне свято у 29 стейтах. У полудневих стейтах загальною святкують уродини Джеферсона Дейвіса, президента конфедеративних стейтів підчас горжанської війни, як теж Роберта Е. Лія, визначного військового провідника полудневих армій.

День Пам'яті або „Прикра-си“, це урядове свято у 34 стейтах. З полудневих стейтів Алабама, Флорида, Джорджія та Місісіпі віддають пошану тим, котрі полягли у горжанській війні, 26. квітня; Тенесі 3. червня, а Вірджінія 30. травня.

Багато стейтів обходять свої локальні свята. Отже 14. лютого це „День Приняття“ у стейті Аризона; 15. червня це „День Піоніра“ у стейті Айдаго, а 4. березня це „День Пенсилвенії“. Дня 19. квітня святкують „День Патріотів“ у стейтах Меріленд та Мессачусетс.

День Дерев (Арбор Дей), щорічне святкування насаджування деревини, загальною обходять у кожнім стейті, хоч у різних днях, але звичайно вчасною весною. Основна ідея цього святкування, переводжувану передусім у школах, об-

числена на те, щоби впоювати в дитвору думки про важку справу лісництва. Понад один мільон дерев насаджено у стейті Небраска в квітні 1872 року, коли вперше святковано День Дерев. Від того часу губернатори стейтів кожного року встановлюють дату для святкування того дня, котрий присвячується для засаджування деревини по містах, як теж на площах поза містами, де рідко росте деревина. У стейті Каліфорнія святкують у дні 7. березня уродини Лютера Бурбенка, хлібороба, котрого довголітні спроби з ростинами дали світові численні нові овочі, ярини та рослини.

Ріжні поодинокі групи чужинського роду у Злучених Державах кожного року торжественно обходять свої власні свята.

Отже 6. жовтня це Німецький День, котрий святкують загальною німецькі групи й організації. Того дня 1683 року перші німецькі іммігранти, релігійні збігці з Пруссії, прибули до міста Філадельфії на малім кораблі званім „Конкорд“, котрий загальною називають „німецький Майфлавер“.

Французи у Злучених Державах святкують день 14. липня, день упадку Бастилі, як „Французський День“, а мадяри 20. липня день св. Степана як „Мадярський День“; 25. червня це „День Чехословаків“ в Америці; 2. липня День Югославян. Російські вигнанці в Америці та по інших краях святкують уродини Олександра Пушкіна, котрий називають „День Російської Культури“.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ШКАГО, ІЛЛ. Бр. св. Юрія, від 379. повідомляє всіх своїх членів, що місцеві збори відбудуться 2-го лютого, зараз по Св. Божій, в гали церковній при Райє і Оклей вул. Уряд напоямає це раз всіх членів, щоб прийшли на збори і вирішили свої запитання, бо члени, котрі не прийдуть на збори і не вирішать своїх запитань, будуть суспендовані згідно з ухвалою статута. — П. Саваский, предс.; М. Семків, кас.; В. Пилипів, секр.

Прогулянка в Совети.

Вініхали до Советів з одної країни корова, кінь, пес і осел. Вернулася корова, суха як шипка. Питають, як там.

— Біда — відповідає. — Їсти не дають, а доїть, хто тільки хоче.

Вернувся кінь, подібний до дошки. — Ну, розповідай!

— Пробував, каже, але до жолоба ніяк не діпхався. Вертається пес: він на диво товстий. Питають його:

— Та їсти дають, але гавкати строго заборонено. Гавкнеш — просять зі світом.

Всі ждуть ще на осла. Він не вернувся. Зате телефонував: „Прислати, ще 100 ослів. Вільні посади, приймають без застережень“.

УВАГА! НЬО ЙОРК, Н. Й. УВАГА!

ЦЕНТРАЛЬНА УПРАВА ОДВУ В ПОРУЗУМІННІ З ЦЕНТРАЛЬНИМ КОМІТЕТОМ У НЬО ЙОРКУ запрошує делегатів всіх українських національних товариств Нью Йорку на НАРАДИ В ЧЕТВЕР, ДНЯ 30-ГО СІЧНЯ (JANUARY) 1936 РОКУ в годині 8-мії ввечір В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ ДОМІ, 217-219 EAST 6th STREET, NEW YORK, N. Y. в справі організації

ВЕЛИКОГО ПРОТЕСТАЦІЙНОГО ВІЧА ПРОТИ ПОЛЬЩІ

у зв'язку з високим присудом українських націоналістів і націоналісток у Варшаві, та тих тортур, що в'язні переходили протягом слідства й розправи!

Національним обов'язком нас всіх є якнайшвидший протест проти тих варварств! Просимо отже кожному вислати своїх делегатів для спільних нарад в тій справі. — Центральна Управа ОДВУ.

— Так, так, пане, — оповідає чванько — я дуже добре знаю Африку, Сагару, гори Атласу. Я хотів би мати тепер стільки доларів, скільки я там настріляв тигрів...

— Алеж, пане, в Африці зовсім нема тигрів!

— Самособою, що нема! Відкіляж можуть бути, коли я геть вистріляв їх!

— Пане меценасе, що треба зробити, коли малий хлопець із вулиці збив мені шибку в вікні?

— Треба звернутися до батька хлопця, щоб заплатив.

— А то дуже добре і пан меценас мусить мені заплатити за цю велику шибку п'ять доларів, бо то ваш синок збив!

— Знаменито, то ви заплатите мені за пораду вже лише п'ять доларів, бо я за пораду рахую все найменше десять доларів...

НАШЕ ЗАІНТЕРЕСУВАННЯ

Далеко більше ніж інтерес у справах нашого зв'язу є наше заінтересування служити людству.

Ми можемо не зважати на фінансові умовини, бо ми переконалися, що служити добре приносить власну нагороду, дотикальну і недотикальну.

STEPHEN J. JEWISIAK & SON FUNERAL DIRECTORS

77 Morris St., Jersey City 34 E. 25 St., Bayonne Phone: Bergen 4-5989 Bayonne 3-0540

З НАГОДИ ЮВІЛЕЮ СТОЛІТТЯ УРОДИН

великого американського гумориста МАРКА ТВЕЙНА, КНИГАРНЯ „СВОБОДИ“ — продає —

ЗА 50 ЦЕНТІВ ТРИ ЙОГО КНИЖКИ:

ПРИГОДИ ГУКА КНЯЗЬ І ЖЕБРАК ГАЛКА СМЕРТІ

Родичі, Ваші діти читали ці книжки в англійській мові. Тепер Ви можете перечитати їх по українськи і обговорити їх з дітьми.

Висилайте замовлення до:

„СВОБОДА“ 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

ВУНСАКЕТ, Р. АП.

Коліяда на край.

Дня 1. січня зійшлися на поклик місцевого відділу ОДВУ представники національних товариств і вибрали комітет на цілий рік для проведу в праці громади. До комітету ввійшли від укр. прав. церковної громади М. Ходоровський, від Тов. Січ Ілля Околіта, від Тов. ім. І. Франка П. Романович, від ОДВУ П. Гук і М. Чагарин, від Союзу Українок А. Яцишин і М. Кінаш, від Сестричтва А. Камфонік, П. Задорожна і М. Іванович, від Клубу Дівчат М. Сирота й Анна Стрик, від Хору І. Кокольський, від Клубу Хлопців І. Літєй. Вибрано уряд: І. Околіта предсідник, Антоніна Яцишин касієрка, М. Чагарин секретар.

Заколядовано \$96.40. За автомобіль видано \$3. Осталося в місцевій касі \$13.30, а вислано \$45 до Обеднання з призначенням по \$15 на Рідну Школу, інвалідів і політичних в'язнів. На визвольну боротьбу переслано до централі ОДВУ \$35.

Колядували: М. Кава, К. Суліма, М. Кінаш, М. Ходоровський, О. Косюк, Н. Вецал, М. Яцишин, М. Чагарин, П. Зарічний, І. Паньків, П. Гук, І. Кокольський, І. Околіта, І. Літєй, В. Дудун, І. Стрик, П. Романович, Г. Стрик, Д. Перешлого.

Жертували: о. В. Касків \$5, Гнат Тепер \$2. По \$1: М. Ходоровський, П. Клекот, П. Заяць, І. Рапко, А. Королішин, І. Паньків, Марія Бардачевська, Д. Піжінський, Н. Вецал, М. Кінаш, Л. Бурачок, Н. Житарук, І. Гуцал, І. Околіта, А. Дзяман, А. Борис, І. Рудик, М. Чагарин, М. Кава, о. О. Червінський, Ю. Самборський, М. Підгородський, В. Кушнір, Н. Герман, О. Косюк, П. Гук, М. Чигирин, В. Патріло, І. Полянський, Я. Шаравара, В. Пасечняк, А. Швець, Ф. Волинчук, М. Гучак, О. Литвинець, М. Гніт, К. Корніцький, П. Ремінник, М. Скибінський, О. Колісник, С. Свиначук, В. Бурак, І. Малинчук, О. Чубай, І. Косюба, І. Козій, В. Кучерявка. По 75 ц.: І. Городивський, П. Лапчинський; по 50 центів: М. Яцишин, Л. Ганчарик, Н. Глядик, С. Рогожин, Д. Мельник, П. Гаврада, К. Суліма, А. Гурняк, Д. Ремінник, Е. Липський, Д. Лукиник, І. Глипка, Л. Самборський, Д. Пігун, Н. Шевців, А. Сирота, В. Липський, М. Колернок, І. Галонська, К. Липка, Г. Кузик, Д. Бойко, М. Заходник, С. Свірський, Н. Федшин, М. Бойко, О. Волах, В. Новак, І. Затонський, М. Карась, А. Свірська, П. Сталеній, П. Шевчук, Я. Процишин, Йосифа Пачковська, Д. Гафійчук, П. Зарів-

ний, І. Назарик, В. Козак, І. Туз, О. Рогожинський, Г. Вітунинський, В. Барилук, А. Гурський, А. Басан, П. Стойко, Д. Гімбаровський, І. Косік, В. Липка, Х. Демків, І. Камфонік, М. Фірман, Ю. Іванович, П. Романович, К. Фірман, Г. Стрик, М. Грошовий, І. Строцький, А. Лапчинський, І. Гринчук, П. Коцюба, С. Шеньгор, М. Камфонік, А. Зарічний, С. Герман, М. Городивський, Д. Нитка, М. Бойко, Анастасія Сусли 40 ц. По 25 ц.: П. Рогожин, І. Сарахман, П. Соломка, П. Кічак, А. Королішин, В. Брвчук, М. Осовий, М. Башук, Н. Кришталович, М. Бардачевський, М. Виспанський, Цецилія Петрович, М. Виспанська, М. Сербай, Ф. Гнецько, В. Червінський, А. Боднар, Т. Кокольський, А. Кушнір, П. Схаб, А. Перешлого, М. Городивський, Г. Сусли, М. Мороз, Ф. Богуцький, С. Бухтик.

БОСТОН, МАСС.

Отим всім, що розвивають наш національний бойовий фронт в Америці, що не дають нам довести до об'єднання наших організацій і до скріплення допомоги визвольній боротьбі, відповідаємо тим, що вислаємо до Обеднання \$40, а то \$38 з представлення „Нечиста сила“, а по \$1 зложили як коляду М. Шемчук і Н. Галатин. Гроші ті призначені по половині на визвольну боротьбу і політичних в'язнів.

Н. Давискиба.

НЬО ЙОРК, Н. Й.

На допомогу родинам варшавського процесу.

До Стрілецького Гуртка ч. 2. передав о. Весоловський, парох укр. прав. церкви, суму \$15 на допомогу родинам заарештованих у варшавському процесі. При мированні зібрав о. Весоловський \$14, які належали до нього. До цього доложив він \$1 і передав разом \$15 на згадану ціль.

Гроші вислано до краю через Обеднання.

За Стр. Гурток ч. 2.: М. Іванів, голова; В. Кушнір, секр.

ОЛІЕН, Н. Й.

На визвольну боротьбу.

Як по інших громадах, так само й у нас не бракує щирих робітників для народної справи. Нас тут є мала горстка тож нема з ким і для кого улаштувати українські свята й різні імпрези на народні цілі.

Та щоб не остатись позаду інших громад, і хоч частинно поможти українським борцям за волю народу, гром. О. Іванів, не жалував труду й пішов по збірку на згадану ціль. Жертву зложили отсі доб-

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Дня 26. січня ц. р. померла Анна Шуран, членка бр. св. Арх. Михаїла, від 147 У. Н. Союзу в Алентаві, Пів. Покійна походила зі села Скорички, пов. Збараж. Встала дня 24. січня рано і хотіла зробити дітям снідання. І нараз впала нежива на удар серця. Муж Покійної дежить у шпиталі, бо тому тиждєнь мав операцію. І так самі діти мусять занятися похороном своєї Дорогої Матері. Покійна була добра матір дітям і добра жінка. Виховала дітям в патріотичній українській душі. Похорон відбудеться у вівторок, дня 28. січня ц. р., з дому ч. 504½ Ridge Ave. Земля їй пером.

родії: І. Скорбач \$2; по \$1: О. Іванів, Д. Базів, А. Лялюк, І. Скорбач (мол.), М. Луцишин і В. Королішин; по 50 ц.: Г. Підкальний, О. Луцишин, Т. Чедалий, А. Журавинський і М. Свєредюк; Д. Мішанець 25 ц.

Разом зібрано \$10.75, і ті гроші вислано через Обеднання.

І. Скорбач.

НЬОАРК, Н. ДЖ.

На народні цілі.

Річні збори тов. ім. Івана Франка відбулися 27. січня. При закінченні зборів ухвалено внесок гром. Івана Ухмана, щоб з каси товариства призначити відповідну жертву на поміч Рідному Краєві, а саме: по \$10 на Рідну Школу, інвалідів та політичних в'язнів. Отже ту жертву в сумі \$30 вислано через Обеднання на призначені цілі. Знов окремо вислано \$10 до редакції „Народної Волі“ на робітничий дім у Львові.

Заряд тов. ім. Івана Франка: С. Гордула, В. Чуй, М. Фурда.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

З ПРИЧИНИ СТАРИХ ЛІТ продаж або впрентую БУЧЕРНЮ з інвентаром. Бізнес дуже добрий і вироблений у центрі української колонії. Голосіться на адресу: 20-6

PEREGRIN PARTER, 420 Lehigh Avenue, Palmetton, Pa.

ПОШУКУЮ свого товариша, МИХАІЛА ДОБЖАНСЬКОГО, в дуже важній справі. Походив з села Волятичі, повіт Дрогобиць. Галичина. Хотів про нього знав, або він сам, хай зголоситься на адресу: 21-2

МИКОЛА СОПКО, 2446 DeKalb Street, St. Louis, Mo.

КУШНІРСЬКУ РОБОТУ вського роду виконує дешево і солідно ANDREW ZURAWETZKY FURRIER 293 E. 136th St., NEW YORK, N.Y.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР 321 E. 18th STREET, between 1st and 2nd Avenues. NEW YORK, N. Y. Tel. GRAMERCY 5-2410. Урядові години: рано від 10 до 12, ввечір від 6 до 8, а в неділю рано від 10 до 12.

ПЕТРО ЯРЕМА УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК ЗАНІМАЄСЯ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ 129 E. 7th STREET, NEW YORK, N. Y. Tel. Orchard 4-2555. BRANCH OFFICE & CHAPEL: 707 PROSPECT AVENUE (cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y. Tel. Ludlow 4-2553.

ТАРЗАН І ОГНЕННІ БОГИ.

Змучений, безнадійний Томі волюкс попереду бандитів. Він не знав, що бандитський гершт був паном д-ра Джовніса. Гарето не знав, що його бранець був товаришем геолога, котрого він наняв шукати тайни демонічного світла.

Тимчасом Тарзан попав на слід д-ра Джовніса. Він приготовлявся вже йти за ним, коли нагло почув дивні звуки в далечині. Тарзан прихилив і приклав вухо до землі. „Кони“, він шепнув до себе.

Тарзанові ніздрі розширились і він повітрям занюхав, що вухо його не помилилось. „Кони“, він шепнув до себе ще раз. „І люди“. Він почув запах коней, але не це його цікавило. Лише люди були йому небезпечні.

Тарзан піднявся легко на га-лузі дерев та пішов за голо-сом кінських копит. Скоро побачив відділ їздців та їх бранця. І він пішов їх слідом. Хоч знав, що йому буде тяжко справитися з тільки людьми, він заприсяг собі, що його приятель не попаде в руки цих ворогів.